TALIS 2024

Ředitelé (nejen) jako pedagogičtí lídři

O ŠETŘENÍ

TALIS mapuje názory a zkušenosti učitelů a ředitelů

- Mezinárodní šetření OECD o vyučování a učení (Teaching and Learning International Survey).
- V ČR zahrnuje 2. stupeň ZŠ a nižší ročníky víceletých gymnázií.
- Cyklus se prodloužil z pěti na šest let: 2008, 2013, 2018, 2024. ČR se účastní od roku 2013.

Výsledky ukazují, kde práci učitelů a ředitelů podpořit.

ČESKÝ SOUBOR

V ČR se zapojilo 368 škol a 7 000 učitelů

368
škol

7 000
učitelů

- Online dotazování 11. března až 10. dubna 2024, dotazník pro ředitele a pro učitele.
- ČR se účastnila pouze základního modulu ISCED 2.
- Porovnání především s 22 zeměmi EU. Nizozemsko nesplnilo požadovanou návratnost.

Jak číst zjištění

Významnost a rozdíly

Tučné hodnoty v grafech označují statisticky významný rozdíl mezi ČR a průměrem EU ($p < .05$).

Rozdíly uvádíme v procentních bodech (p. b.).

Velikost a zřizovatel

Malá škola má do 249 žáků, střední 250–749, velká 750 a více.

Neveřejné školy jsou církevní a soukromé.

Šest hlavních zjištění

Mimořádná autonomie

S ní přichází vysoká odpovědnost ředitelů.

Pozitivní hodnocení

Učitelé hodnotí vedení škol převážně pozitivně.

Pedagogické vedení

Je výraznou součástí práce ředitele.

Omezený čas

Široký rozsah úkolů, zejména administrativa, omezuje prostor pro vedení.

Praktická podpora

Ředitelé potřebují hlavně prakticky zaměřenou podporu.

Příznivé podmínky

Slabým místem jsou prostory a spokojenost mladších ředitelů.

PROFIL ŘEDITELŮ

Průměrnému řediteli je 53,6 roku a polovinu tvoří ženy

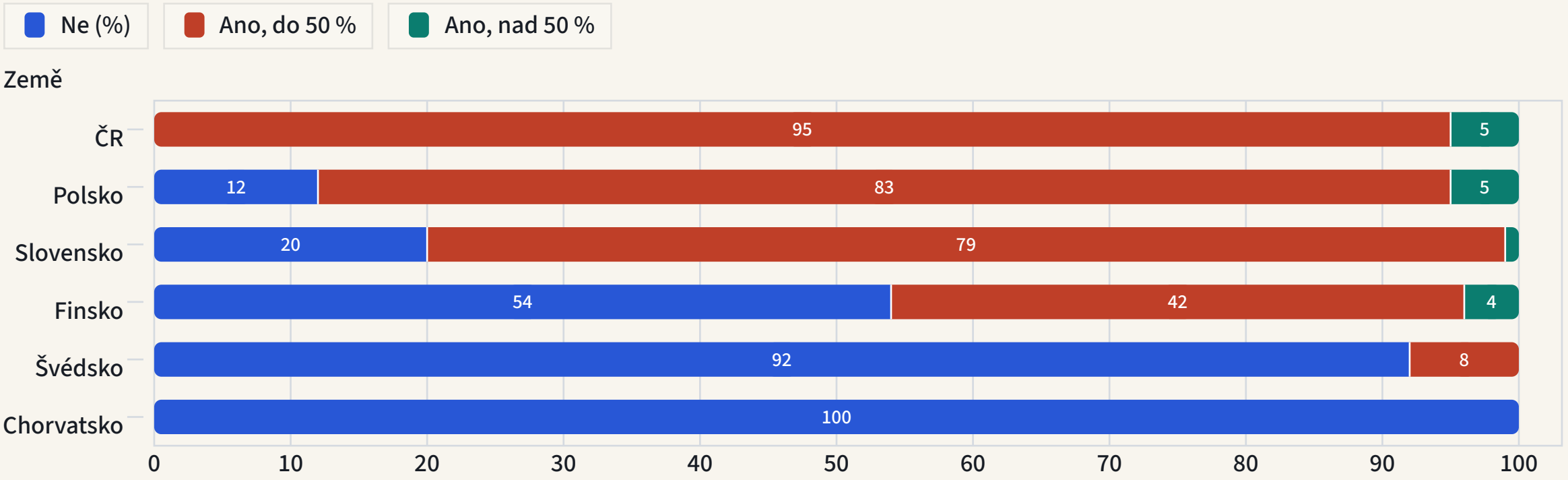
53,6 roku

- O 3 roky více než v roce 2013.
- Podíl 40–49letých klesl o 13 p. b., podíl 60+ vzrostl o 15 p. b.
- Ženy tvoří 50 % ředitelů, v EU 64 %.
- Rozdíl vůči podílu žen mezi učiteli je 25 p. b., jeden z nejvyšších v EU.

VYUČOVACÍ POVINNOST

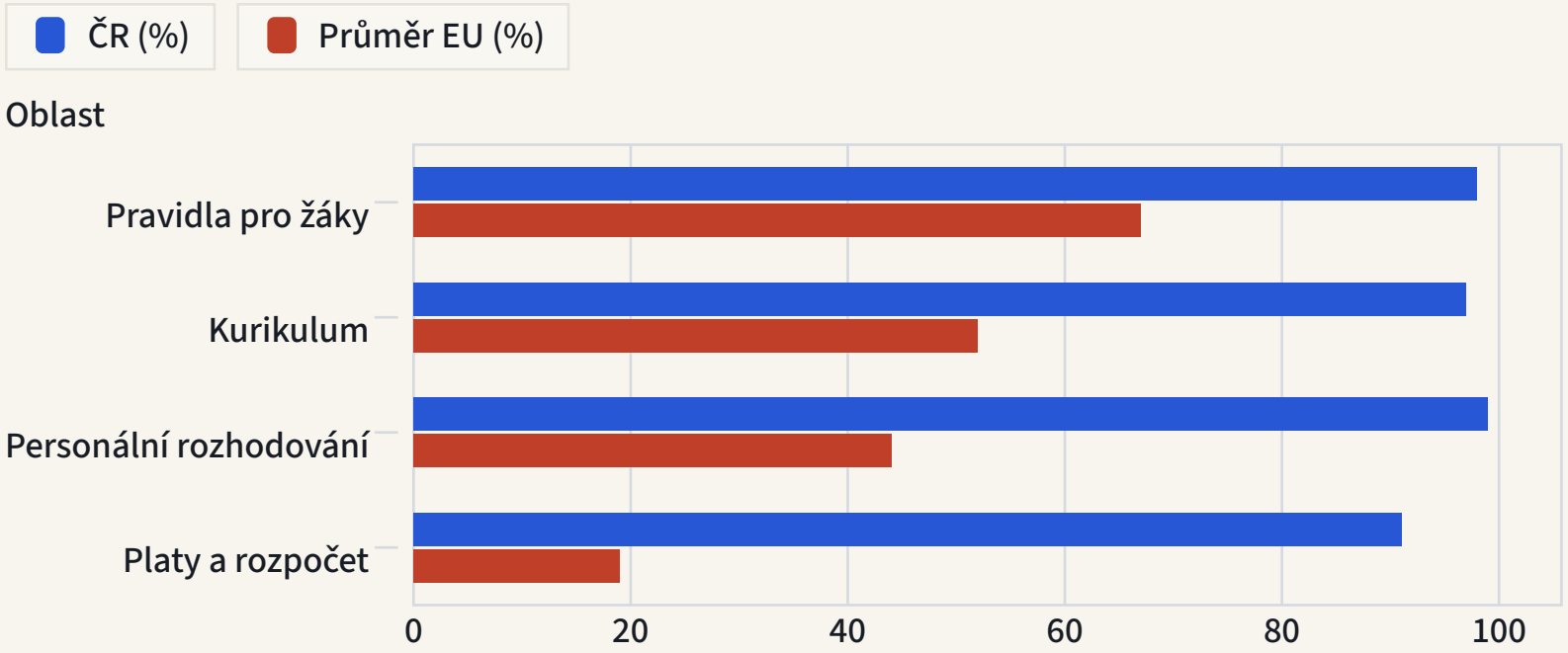
Všichni čeští ředitelé stále učí

Většinou do 50 % pracovní doby. Ve více než 90 % případů ji nemají v Chorvatsku, na Maltě, v Belgii, Portugalsku, Švédsku a Itálii.

AUTONOMIE

Autonomie českých škol je v Evropě mimořádná

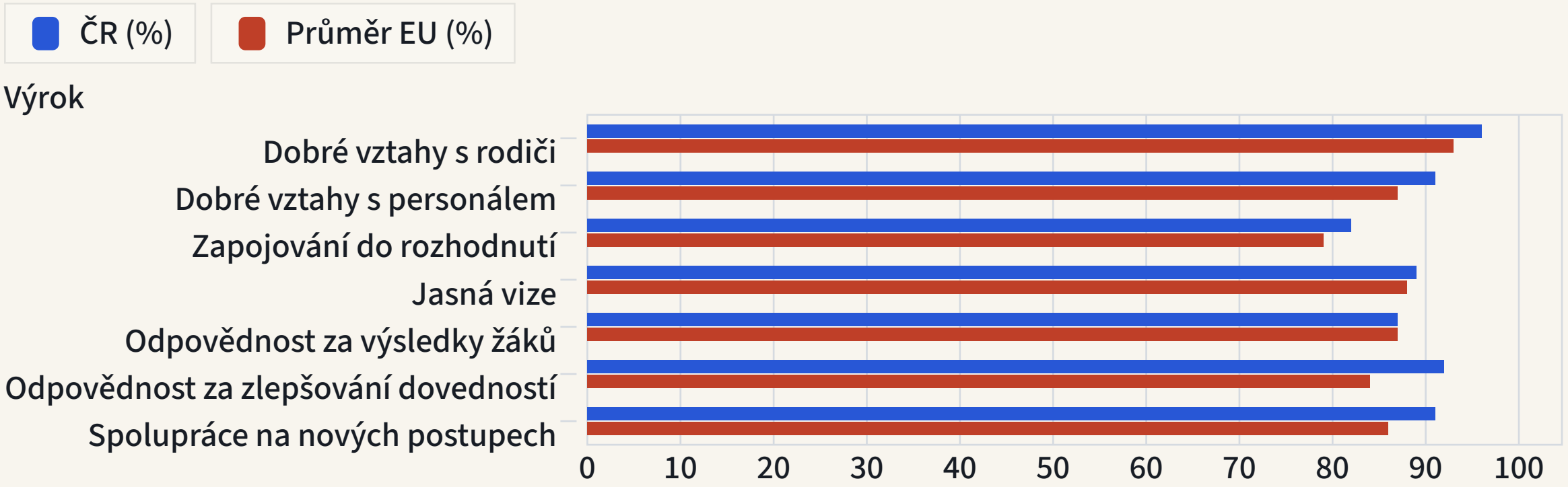
91 %

oproti 19 % v EU

Platy a rozpočet

Vysoká autonomie ve všech čtyřech oblastech, podobně jako v Litvě, Nizozemsku a na Slovensku. Neliší se podle velikosti ani mezi veřejnými a soukromými školami.

Učitelé hodnotí vedení škol převážně pozitivně

Se všemi výroky souhlasí přes 4 z 5 učitelů; v 5 ze 7 oblastí významně více než v EU. Největší rozdíl je u rozvoje dovedností (+7 p. b. dle zprávy), nejnižší souhlas u zapojování pracovníků.

Souhrnně je ČR na úrovni evropského průměru

12,6

Vztahové vedení

Stejně jako průměr EU.

12,4

Pedagogické vedení

Průměr EU je 12,5 bodu.

Všechny země jsou nad hodnotou 10, hodnocení je tedy celkově pozitivní. Nejvýše jsou Bulharsko, Rumunsko, Lotyšsko a Maďarsko; nejníže Finsko, Francie a Belgie.

Obě dimenze úzce souvisejí (r = 0,755).

ROZDÍLY V HODNOCENÍ

Hodnocení vedení se liší spíš uvnitř škol než mezi školami

89 %

Pedagogické vedení

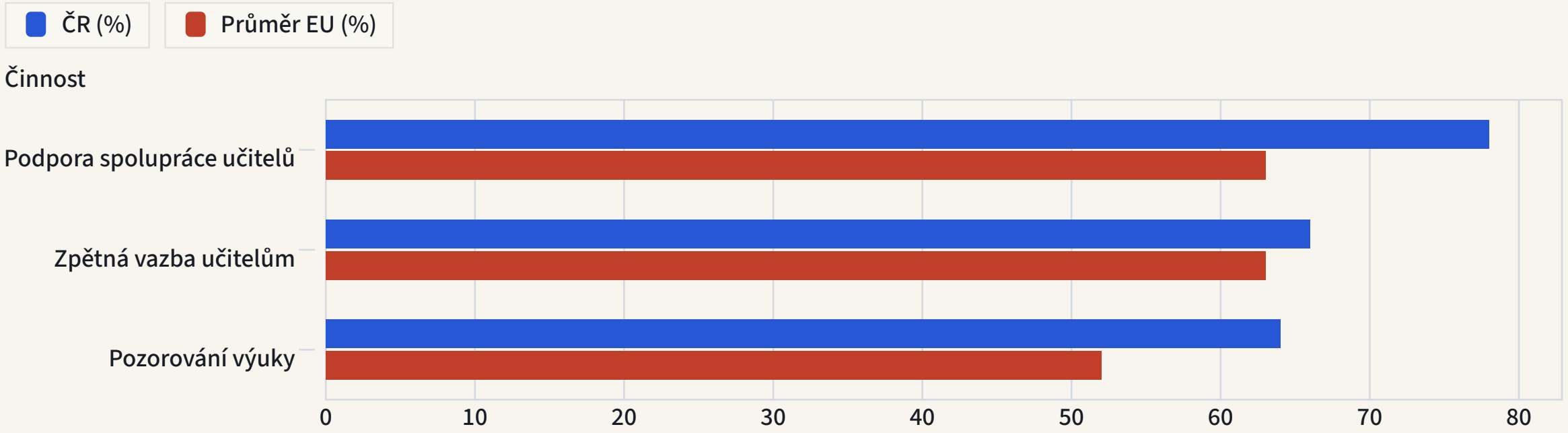
Rozdíly mezi učiteli stejné školy. Mezi školami leží 11 % variability, v EU 16 %.

83 %

Vztahové vedení

Rozdíly mezi učiteli stejné školy. Mezi školami leží 17 % variability, v EU 23 %.

Čeští ředitelé vedou pedagogicky častěji než jejich evropští kolegové

Často nebo velmi často. Rozdíl u zpětné vazby není významný. Ředitelky pozorují výuku častěji než ředitelé: 75 % vs. 54 %.

ZMĚNA OD ROKU 2018

Od roku 2018 pedagogického vedení přibylo, času na něj ale chybí

Častější vedení

60 % → 78 %

Podpora spolupráce učitelů.

Pozorování výuky vzrostlo z 54 % na 64 %.

Nedostatek času

39 %

Uvádí nedostatek času na pedagogické vedení (EU 26 %).

Kurikulu a výuce se týdně věnuje 62 % ředitelů (EU 51 %).

Hodnocení učitelů vede k rozvoji, často i k odměně

84 %

Plán profesního rozvoje

EU 49 %

86 %

Projednání nedostatků ve výuce

EU 68 %

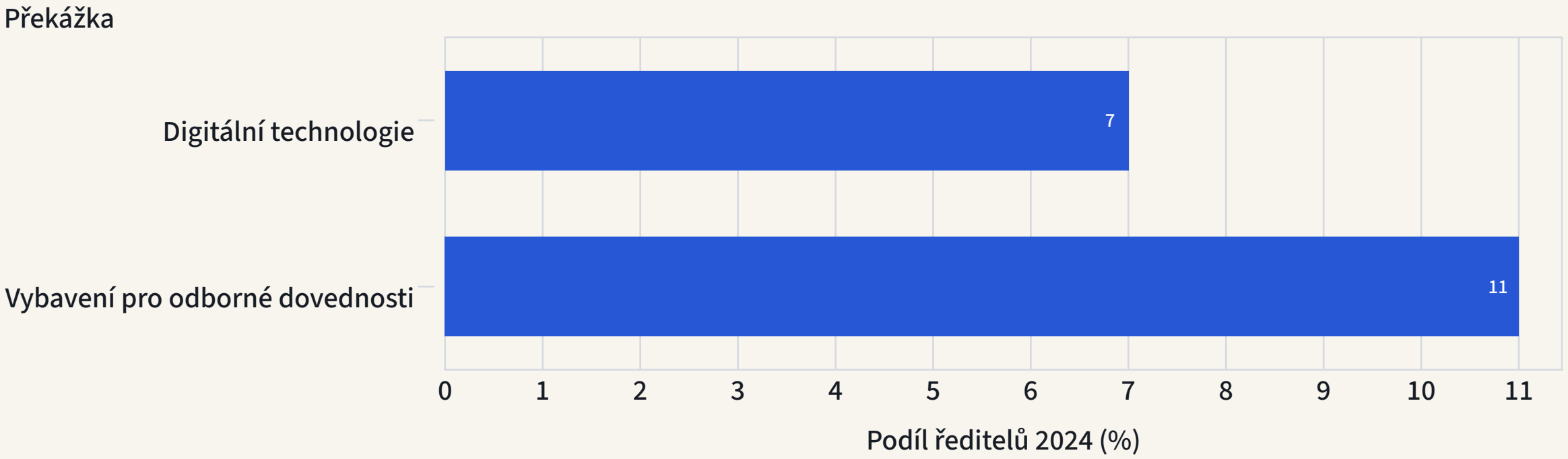
48 %

Zvýšení platu nebo odměna

EU 14 %

Přidělení mentora vzrostlo z 18 % v roce 2018 na 35 % v roce 2024. Finanční sankce klesly ze 17 % v roce 2013 na 2 %.

Materiální podmínky jsou dobré, chybí vhodné prostory

- Technologie byly v roce 2018 překážkou téměř pro čtvrtinu ředitelů; odborné vybavení pro 19 %.
- Nevhodné prostory uvádí třetina, významně více než v EU.
- Častěji chybí ve městech nad 100 000 obyvatel a v neveřejných školách.

PROFESNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

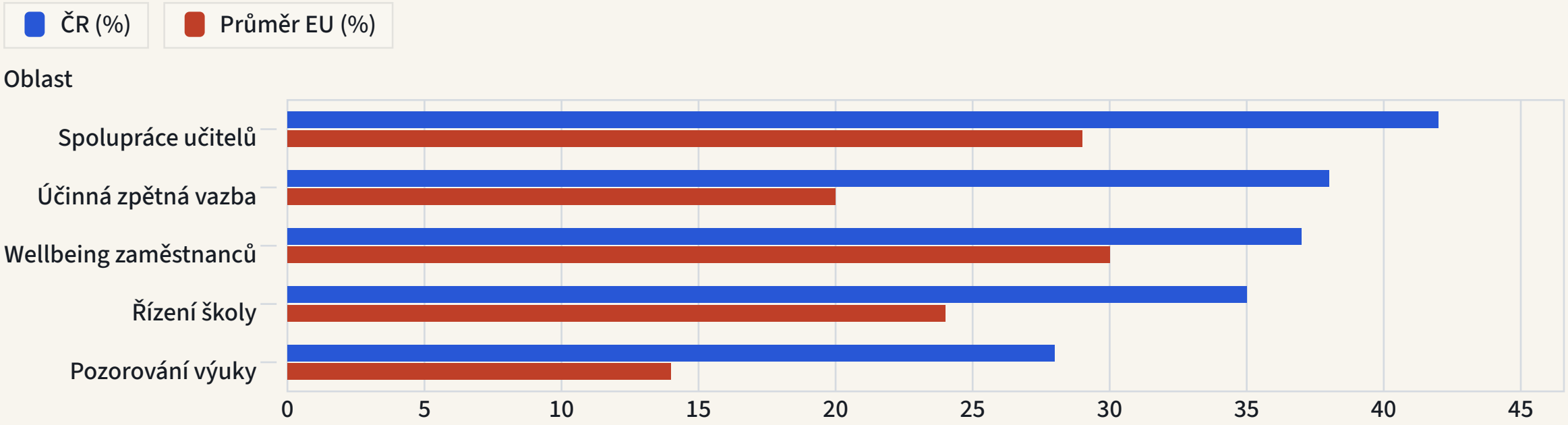
Ředitelé se vzdělávají hlavně z vlastní iniciativy

90 %

- Kurzy k učivu a pedagogice 85 %, k vedení 81 %.
- Kvalifikační programy 12 %, konference 58 % (EU 71 %).
- Obojí pod průměrem EU.
- Sítě ředitelů vzrostly ze 43 % na 71 %.
- Kurzy pedagogického vedení 72 %, nárůst o 9 p. b.

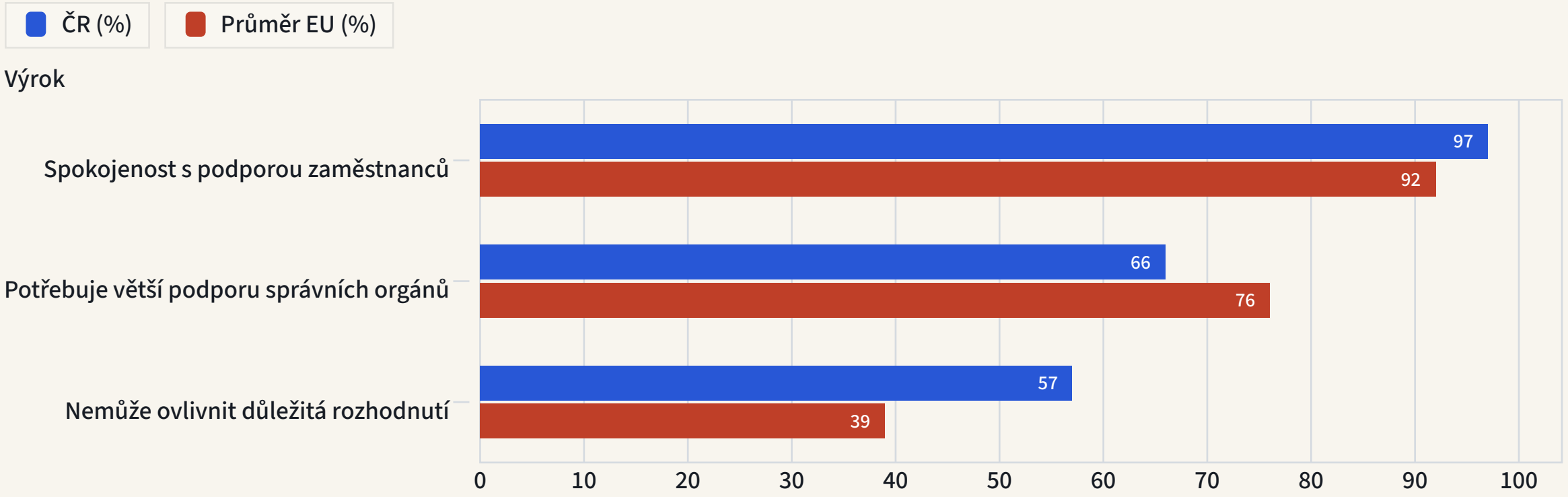

Největší potřeba vzdělávání je tam, kde ředitelé už působí nejvíc

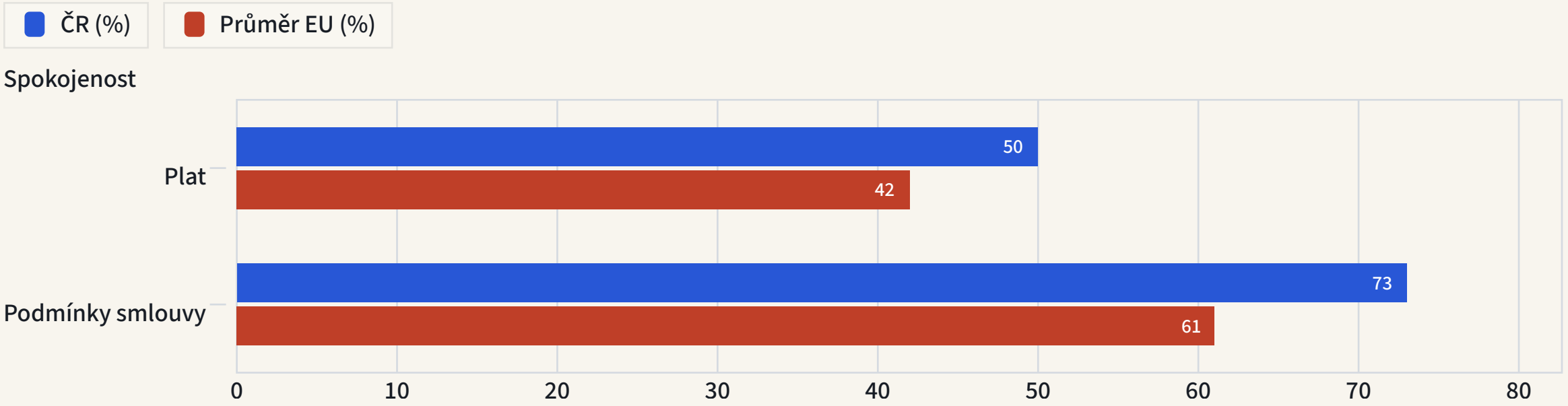
Velká potřeba vzdělávání. U ředitelů s praxí do 5 let dosahuje potřeba řízení školy 49 % vs. 27 %. Nově wellbeing zaměstnanců (37 %); tvorba ŠVP vzrostla o 11 p. b.

Podporu od kolegů mají, od státu by chtěli víc

Podpora zaměstnanců je silná, dvě třetiny ředitelů ale potřebují větší podporu správních orgánů.

S platem je spokojena polovina ředitelů

Spokojenost s platem vzrostla od roku 2018 o 14 p. b. Ředitelé do 40 let jsou méně spokojeni: s platem o 33 p. b., s podmínkami o 38 p. b.

SPOKOJENOST

Celková spokojenost se zaměstnáním je vysoká

96 %

EU 94 %; škála 10,1 vs. 9,9.

- Spokojenost je mezi řediteli málo rozkolísaná.
- Ředitelé s praxí nad 10 let jsou spokojeni o 9 p. b. častěji než ti s praxí do 5 let.
- Spokojenější jsou tam, kde učitelé hodnotí vedení lépe.

PRACOVNÍ STRES

Stres v práci pociťuje 62 % ředitelů

Podobně jako v EU (63 %). Škála stresu 10,2 se od EU významně neliší.

70 %

Praxe do 5 let

55 %

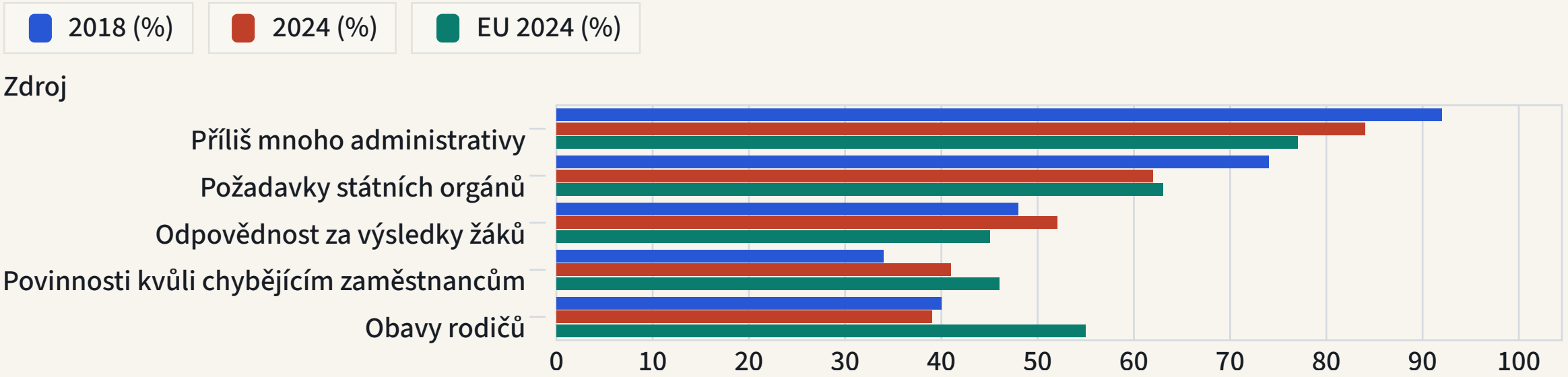
Praxe nad 10 let

Mladší ředitelé do 40 let častěji nesou stres z wellbeingu žáků: o 39 p. b. více než ředitelé nad 60 let.

Hlavním stresorem je administrativa

84 %

Příliš mnoho administrativy, 2024 (EU 77 %)

Od 2018 vzrostl stres z disciplíny o 12 p. b.; u požadavků veřejné správy a potřeb žáků se SVP klesl o 11 p. b. Obavy rodičů uvádí text zprávy jako 40 % vs. 55 % v EU.

ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽ

Administrativa ubírá čas pedagogickému vedení

4 z 5

Často nebo velmi často

V EU 74 % ředitelů.

54 %

Denně nebo vícekrát denně

V EU 42 %.

Tam, kde ředitelé řeší administrativu častěji, učitelé hodnotí pedagogické i vztahové vedení hůř.

Stres z administrativy od roku 2018 klesl o 8 p. b., stále je nad EU.

Vývoj od roku 2013: co se změnilo a co přetrvává

Ukazatel	2013	2018	2024
Pozorování výuky často (ČR / EU)	52 % / 49 %	54 % / 40 %	64 % / 52 %
Plán rozvoje po hodnocení učitelů	56 %	84 %	84 %
Administrativa jako stresor (ČR / EU)	–	93 % / 78 %	84 % / 77 %
Spolupráce s řediteli jiných škol (ČR / EU)	37 % / 62 %	18 % / 38 %	22 % / 44 %
Spokojenost se zaměstnáním	95 %	96 %	96 %
Zapojení rodičů dle ředitelů (ČR / EU)	–	28 % / 50 %	37 % / 46 %

Co z toho plyne: odlehčit administrativu a podpořit začínající ředitele

- Autonomie, pedagogické vedení a vysoká spokojenost jsou silné stránky.
- Administrativa a nedostatek času na vedení představují riziko.
- Praktická podpora má mířit na pozorování výuky, zpětnou vazbu a řízení školy.
- Mladší ředitelé potřebují pozornost kvůli nižší spokojenosti, vyššímu stresu a potřebě podpory.
- Více příležitostí pro spolupráci a sítě ředitelů.

